

BİR EĞİTİM ARACI OLARAK MODERNİZM VE MÜSLÜMANLARIN AÇMAZI

Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN¹

Öz

Bu çalışmada her türlü geleneği ve geleneksel olanı reddederek, yeniyi ve yeniliği savunan modernizmin insanı etkilemesi incelenmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada, batılı toplumların sekülerizminin esas taşıyıcısı olan modernizmin Müslüman toplumlarda da benzer işlev gördüğü analiz edilmiştir. Özellikle yirminci yüzyıldan itibaren batı karşısında trajedi yaşayan Müslüman aydınların kendi benliklerini bulmak için girdiği sürecin bir betimlemesi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, özgür toplumların kendi varoluş temellerine dönmeleri ve bu dönüşün normal sancularına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Eğitim, Sekülerizm, Batı

Modernism as an Educational Appliance and Dilemma of Muslims

Abstract

In this study, it was examined how modernism affected human beings supporting the new ones and innovation by rejecting every kinds of tradition and traditional ones. Also, in this study, it was analyzed that modernism being main carrier of secularism of Western societies functioned similarly in Muslim communities, too. It was described the period in which Muslim intelligentsia who had experienced a tragedy against the West especially since 20th century aimed for finding their own identity. As a result of this study, it was mentioned the comeback of free communities to their own essentials of existence and the normal torments of this comeback.

Keywords: Modernism, Education, Secularism, West

1 Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, iaydogan124@gmail.com

Giriş

Hemen hemen her devirdeki insanın somuta odaklanmış olan yüzüne, pratiğin (teknğin) daha çok hitap ettiği söylenebilir. Çünkü tekniğin çehresi somut, teorinin ise soyuttur. Ayrıca insanın, kolay yanılan veya aldanan olması nedeniyle, somut yanını daha çok geliştirmeye meyyal olan bir varlık olduğu da unutulmamalıdır. En azından “çoğunluğun” içindeki insanın belli bir formatta yaşamayı makul görmesi nedeniyle pratik (teknik), her zaman ona hoş ve kolay gelmiştir.

Ancak bilinmelidir ki, pratik veya teknik olarak gelişmenin, insanda kolay ve rahat itaat edilebilmeyi doğurması, pratikten (teknikten) önce gelmiş olan teorik yanla mümkün olmaktadır. Örneğin Köroğlu'nun “tüfek icat edildi mertlik bozuldu” deyişindeki mertliğin bozulmasını tüfeğin icat edilmesine bağlayamayız. Tüfeğin icat edilmesi, savaşların daha “rahat” olmasını sağlamış, insanın hayata ve olaylara daha başka bir düzlemde baktığını ortaya çıkarmıştır. Yani icat edilen tüfekle savaşların stratejisi değişmiştir. Güvenlik kavramı değişmiştir. Düşman kavramı, zafer kavramı, yenilgi kavramı, ekonomi, eğitim... Kısaca hayatın serüveni artık eskisi gibi olmayacaktır ve olmamıştır. Ancak burada değişimi sağlayan ana unsur tüfek değil, insanın tüfekle olan ilişki biçimi olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Aslında Köroğlu'nun sözünden anlaşılması gereken, mertlik zaten bozuk olduğu için tüfek de yanlış yerlere ateş açıyor olmalıdır. Yoksa tüfeğin insanın doğasını bozduğu kabulü doğru değildir. Çünkü maddeyi şekillendirip amacı için kullanan insan olması nedeniyle, madde insanı bozamaz ve bozamaz. İnsanın maddeyle olan ilişki biçiminde, bozulmuş olan, insanın kendisidir. Bu ilişki biçiminde problem olduğunda, madde ve onun kullanımını da problemlilik olacaktır. Yani bozulmuş olan insan, tüfek gibi tüm maddeleri, bozuk olan kendisine benzecektir. Bu metafordan hareketle insanın teorik yanının pratiğin her zaman üstünde olduğu söylenebilir. Ancak pratiğin daha somut olması insanı aldanan yapmada önemli bir unsur olabilmektedir. İnsanın teknik olana meyyal olması da, o insanın daha önceden teknik olanla ilişkisine matuf hazırbulunmuşluk düzeyinin olduğunu gösterir.

Öte yandan teknik, beraberinde kendi kültürünü de (kullanma kılavuzunu da) getirir. Bir madeni paranın yazı ve tûra kısmı nasıl ayrılmaz ise, teknik ile kültür de birbirinden ayrılmaz. Teknik, bir düşünme biçimiyle oluşturulduğundan onun kullanımını o düşünme biçimini, o düşünme biçimi de kendi yaşama biçimini oluşturur. Ancak buradan pratiğin (teknğin) insanın düşünme biçimini değiştirmedeği söylenemez. Ama pratiğin (teknğin) değiştirme gücünün ikinci planda olduğu söylenebilir. Bu, iç içe geçen iki odalı bir evin ikinci odasına girebilmenin, önce o eve girmekle mümkün olacağı metaforuyla anlaşılabilir. Tekniğin, insanın düşünme biçimini değiştirmesinin imkânı, tekniği kabul etmekle başlayan bir süreçtir. Burada tekniğin oluşturduğu düşünme biçimi neden değil, sonuçtur.

Modernizmin eğitim işlevi

Buradan hareketle son iki asır Batılı paradigmanın dünya üzerindeki egemenliğini sadece teknik üstünlüğüne bağlamak imkânsızdır. Bir başka ifadeyle batılı ülkelerin (ABD de dahil) sanayi devrimi, teknolojik devrim gibi hayatı kolaylaştıran, insanı rahat ettiren gelişmelere imza atarak dünyadaki çoğunluğun gönlünü ele geçirdiğini söyleyemeyiz. Gönlünü daha önceden ele geçirdiği için, insanlar, teknik gelişmeleri rahatlıkla kabul ediyorlar ve rahat ettikleri hayatta batılı dünyanın büyüklüğünü sürekli terennüm ediyorlar. Ancak Batılı ülkelerin, kendilerinden olmayan ülkelerin insanların gönlünü ele geçirmelerinin önemli hatta birincil nedeni, o ülke insanların zihinsel boşlukta, hatta, zihinsel travma içinde bulunmaları veya kendi kendilerine olan gönül bağlarının kopukluğudur. Kendi öz benliklerinden uzaklaşmalarının sonucunda girdikleri arayış serüvenlerini, batılı toplumlar, fırsata çevirmişler, bu fırsatlarını önce fikirle, ruhla ve duyguyla daha sonra da teknik gelişmelerle değerlendirmişlerdir.²

Aynı şekilde İslam toplumlarının eski egemenliklerinin yıkılışını, batılı toplumlarda ortaya çıkan gelişmeleri takip edememekten kaynaklandığını söylemekle; batı dışı toplumların halen gelişmemesinin nedenini araştırma-geliştirme olanaklarına yeterince önem vermemekle açıklamak aynı yanlış bakış açısının devam ettiğinin göstergesidir. Oysa İslam toplumlarının, mesela Osmanlı devletinin asıl yıkılışı, varlık nedeni olan İslam'dan uzaklaşması; batı dışı toplumların gelişmemesinin nedeni de kendi kimliklerine sahip olmamaları olduğunu söylemek daha doğru olacaktır. Çünkü bir İslam devleti olan Osmanlı devletinin var olma nedeni dinle (İslam'la) olan bağlantısı olduğu gibi, yok olmasının nedeni de dinle (İslam'la) olan bağlantısızlığıdır. Aynı durumu bin yıllık ortaçağa damgasını vuran Hristiyan devletleri için de söylemek mümkündür. Yıkılma nedenleri ile var olma nedenleri aynı dindir ama ilkinde güçlü bir bağ varken, ikincisinde bağlantısızlık vardır. Var olma nedeni olan güçle bağ kopmaya başlarsa, başka güçlerle bağlar kurulabildiği gibi, başka güçlerin de bu boşluktan yararlanabilmesine olanaklar hazırlanmış olur.

Hülasa Müslümanların egemenliklerinin yıkılmasının birinci nedeni dinleriyle olan bağlarını koparması olduğunu tekrarlamak gerekir. İkinci neden ise kopan bu bağ sonrası, batılı toplumların teknik gelişmelerine hayran olmaları, ardından onları takip etme çabalarıdır. Bu hayranlık durumu hayli önemli ve kritiktir. Çünkü beraberinde kendini küçümsemeyi getirebilir. Hayran olmak, bizde olmayan bir özellik karşısında takındığımız bir duygu olmasından dolayı, kendimizle olan bağımız kopuk ise, kendini küçümsemek duygusu tamamen hâkim olabilir. Nitekim tarihsel serüvenimiz bu durumu doğrulamaktadır. Bu durumda kimi Müslümanlara düşen, elde ne varsa onu muhafaza etmekten başka çare olmamasıdır. Muhafaza etmek, esasında bir yenilgi duygusudur. Çünkü zafer dinamizm, yenilgi durağanlık ifade eder.

2 Benzer durum, sanayileşme ile başlayan sömürgeciliğin kimi yerde zor kullanarak kimi yerde çaresizlikle gerçekleştiği durumunda da görülebilir. İngiltere öncülüğündeki sömürgeciliğin ABD'deki Kızılderililere düşen payı çoğunlukla zor kullanmak olurken; Afrika başta olmak üzere İslam ülkelerine düşen pay zor kullanmanın yanı sıra çaresizlik olmuştur.

Bugün Müslümanların düşüncelerinin, yöntemlerinin, amaçlarının ve hedeflerinin batılı toplumlar tarafından belirlendiğini söylemek açık bir sırı ifşa etmek olacaktır. Öte yandan Müslümanların, batılı toplumların düşüncelerini ve yaşamlarını kendi dinlerine söyletmeleri de mağlubiyetlerinin devam ettiğinin tipik göstergesidir: Demokrasinin İslam'ın öngördüğü bir yönetim biçimi olduğuna dair inanışlar, Kuran'ın ilk ayetiyle (İkra-Oku) eğitime önem verildiğinin belirtilmesi ve Tunus Nahda Hareketi Lideri Gannuşi'nin Arap baharı sonrası laiklik vurgusu (www.aljazeera.com.tr) bunlara örnek olarak verilebilir. Bu Özel'in (2000) ifadesiyle "müşterek aldaniştir".

Öte yandan, olası yükselişini başkasının düşüşüne bağlayan kimi Müslümanlar ise, bu sistemizlik içinde sadece bir çeşni unsuru olmaktadır. Batılı toplumlarda aile sisteminin çürüdüğü veya kalmadığının dillendirilmesi buna örnek olabilir. Batılı toplumlarda ailenin kaybolduğu doğru olmakla birlikte, bu durum, içinde bulunduğu toplumda ailenin sıhhatli olduğunu göstermez. Geniş aile yapılı Türk toplumunun, bugün, yüzde 66.9'unun çekirdek aileye (www.tuik.gov.tr) evrildiğini görmeyip, batı toplumların aile yapısının bozulduğundan medet ummak gerçekçi değildir.

Ayrıca Müslümanların içindeki kimi grupların, ezoterizmle yoğrulmuş tasavvufu önceleyerek insan merkezli bir düşünceyi savunması, modernizmin mücadeleden arındırılmış talebine uyum sağladığının göstergesidir. Çünkü günümüzün mistik, metafizik ve transandantal merkezli itaatkâr ruhlu insana paralel ruhu taşıyan bu gruplar, toplamda modernizmin yükselen (yükseltilen) değerleriyle örtüşmeyi, kendi inançlarının zaferi olarak algılamaktadır. Örneğin çoğulculuk, hoşgörü, çalışma olgusu, yardımseverlik, toplumda kadının yeri vb konularda "çağın yükseltilen değerleri"yle aynı fikre sahiptirler. Modernite altında yaşayan Müslümanların bu durumu, çocukların oynadığı "yakan top" oyununa benzemektedir. Bilindiği gibi bu oyunda bir grup çocuk ortada durur, iki çocuk da kenarda onlara vurmak için topu atarlar. Ortadaki çocuklar yenilmemek için ya atılan topu yere düşürmeden tutacaklar -ki böylelikle bir can kazanacaklar- ya da topa değmeyeceklerdir. Modernizm içindeki Müslümanlar, kendi değerleri ile yükselen değerleri örtüşürerek sürekli can kazanmayı maharet saymaktadır. Böylelikle zihinsel (itikadi) durumları bulanıklaşmakta ve bir süre sonra da araçlar amaç haline gelmektedir. Hiç olmazsa yakan top oyunundaki gibi topa yakalanmamayı kimse düşünmemektedir.

Kısaca çağdaş medeniyete ulaşmak hatta onu aşmak için batılı ülkeler takip edilirken savunulan düşüncelerin kültürel düşünmelerle sunulması, zafer görünümlü mağlubiyetleri her geçen gün artırmaktadır. Bugün İslam ülkelerinin aydını ve aydın olmayanı, köksüz bir meyve yetiştirme hevesi içinde olduğunu bile bilmeden fikir kompradorluğu yapmaktadır. Necip Fazıl bu durumu şöyle betimlemektedir (Kısakürek, 2010):

“Devrimiz, ideolocyalarn kıyamet günü... Bu devirde eline kalem almak cesaretini gösteren her insan, yapacağı en beylik teşbih ve kullanacağı en ucuz nükteyi bile, herkesçe malûm bir dünya görüşünün ölçülerine dayamak zorundadır.

O yazar, bu çizer; o söyler, bu susar; o atar, bu tutar; nedir bu curcunanın temeli? Cızır cızır öten bu kalemlere:

– Dünya görüşünüz nedir?

Diye sorulsa, acaba kaç cevap verebilmek iktidarında? Muallakta fikir, muallakta san’at, muallakta cemiyet...”

Bu özle olan bağlantısızlığın Müslüman dünyasında derinlemesine yer etmeye devam etmesine rağmen, bir yanılısma olarak, bağlantı kuruluyormuş gibi algılanması ise cenderenin boyutunu büyütmektedir. Çünkü batılı dünyanın albenisini kültürlerinde bulurken, aynı kültürün olumsuzluğunu tecrübe veya tedbir olarak algılamak, her şeyden önce bir kimlik problemini ortaya çıkarmıştır. Bugün Türkiye aydınının ve sıradan insanının batılı veya modern olan her türlü fikir veya teknikle mücadele etmeden ya da hesaplaşmadan onların savunuculuğunu yapması trajikomik bir haldir. Bunun en güzel örneğini iki yazarda görmek mümkündür: bunlardan biri olan Erdem Bayazıt’ın (1992) “Sana, Bana, Vatanıma Ülkemin İnsanlarına dair” şiirinin

“Kadınlar bilirim ülkeme ait

Yüreklere Akdeniz gibi geniş, soluğu Afrika gibi sıcak

Göğüsleri Çukurova gibi münbit

Dağ gibi otururlar evlerinde

Limanlar gemileri nasıl beklerse

Öyle beklerler erkeklerini

Yaslandın mı çınar gibidir onlar sardın mı umut gibi”

mısralarındaki kadın algısı, imajı ve konumlandırılması, Yeni şafak yazarı Özlem Albayrak’ın 27.05.2016 tarihli “Yine mi, Hala mı” başlıklı köşesinde belirttiği “... kafesin arkasında olmak...” olarak evrilmiştir.

Bu oksidentalizm³ Müslümanların duruşları, fikirleri ve eylemleri, önünde sonunda, oryantalistlerin doğuyu yeniden inşa etmesindeki başarısıyla birleşecek ve batının doğuda reenkarne olmasına yol açacaktır. Nitekim Malezya, Dubai ve Türkiye gibi Müslüman ülkelerle, Japonya gibi ülkelerin durumları buna örnek olarak verilebilir. Bu ülkelerin aydınlarının batılı fikir ve pratiği karşısındaki tutumları, bunlara yönelik eleştirileri ile kendi kültürlerine karşı duydukları sempati ve öz eleştirilerinin

3 Bu kavram üzerinde tanım birliği bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışmada oksidentalizm kavramı, Batı modernizmini ve batı değerlerini geliştirerek, daha iyi modern olmak veya batılı değerleri daha insancıl yapmak anlamında kullanılmıştır.

samimiyetten yoksun olması oksidantalist ruh taşımaları dolayısıyladır. Bu durum, Meriç'in (2000) ifadesiyle "batının her hastalığını ithale memur bir anonim şirketi" gibi çalışmaktan çok batının her hastalığını iyileştirmeye çalışan tıp şirketi konumundadır.

Dramla Trajedi Arasında İslam Dünyası

Müslüman aydınlarının bu kimliksiz ruh halinden kurtulması için öncelikle batının düşünce birikimi ile hesaplaşmaya baş koymaları gerekir. Bunun yolunun, her şeyden önce kendi fikir dünyalarının çilekeşi olmasına bağlı olduğu unutulmamalıdır. Bu çilenin sonucu, "kendini bilmek" veya "kendi olmak" demek olan özgürlüktür. Sonuçta özgürleşen Müslüman toplumlar için, batılı dünyayı tanımak, sadece bir görev olacaktır. Kendini, doğunun tek gerçeği olan İslam'da konumlayan Müslüman aydınlar olarak ruhlarını, fikirlerini ve eylemlerini, diğer ruh, fikir ve eylemler karşısında koruyacak ve teknik gelişmelerin ayartıcı özelliğini elimine edeceklerdir. Aksi takdirde batıdan daha iyi batılı olmak; batının tekniğinden daha iyi teknik geliştirmek; batılı değerleri batıdan daha iyi işlevselleştirmek veya Batının ikiyüzlülüğünü ifşa etmek; batılının bir sömürgeci olduğunu haykırmak ve sonuçta onların tüm fikir ve tekniğini kullanarak daha iyi batılı hayat kurmak sadece batıyı yeniden yaratmak olacaktır.

Batılılaşma, çağdaşlaşma, modernleşme, kapitalizm ve benzer adlandırmalar sekülerleşmede vagon görevini görmekten öte anlam taşımazken, bu ruh içerisindeki her din ve dindar, muhafazakârlık kantonunda benzer mücadele vermekte, böylelikle ortaçağın sonlanmasıyla zafer bayrağını diken sekülerizm her geçen gün gücünü artırmaktadır. Çünkü dindarlık veya muhafazakârlık bağlamında bir Ortodoks papazı ile Katolik papaz; Budist ile Taoçu; Müslümanla Haham aynı derdin (!) acısını çekmektedir. Bunların hemen hepsi gençliğin, toplumun hatta dünyanın kötüye gittiği konusunda hem fikirdirler ve çözüm olarak da eski kültürlerine dönüşü belirtmektedirler. Bu durum küreselleşmenin, her dinin mensuplarının "muhafazakârlık veya dindarlık" başlığı altında birleşmesiyle gerçekleştiğinin tipik göstergesidir. Bu bağlamda Türkiye'nin özellikle son 50 yıllık tarihinde dini tabanlı yönelişlerin çoğunun semavi dinlerle müşterek nokta bulma gayretini de bu minvalde görmek; gerçek İslam'ın özünü farklı algılatmaya ve dolayısıyla bozmaya yönelik bir arayış olarak değerlendirmek mümkündür.

Gelinen noktada Müslümanların kendisi dışındaki dünya ile mücadele etmek yerine uyum sağlamayı seçtikleri görülmektedir. Bunun doğal sonucu ise dindarlaşmak veya muhafazakârlaşmak olmuştur. Son tahlilde 1718 yılında başlayan batılılaşma serüveni (Karagöz, 1995) Osmanlı'nın parçalanmasıyla sonuçlanmıştı ve ardından gelen yıllarda başlayan "muhafazakârlaşma serüveni" ise ikinci bir yenilgi olarak görülebilir. Çünkü Müslüman dünyasının modernleşme sürecindeki evriminin ilk yılları dram, şimdiki yılları ise trajedidir. Trajedi, iki kötü arasından birini seçmek durumu;

dram ise iyi ile kötü arasından birini seçmek durumudur. Sanayileşerek yükselen batı karşısında Osmanlı'nın yenilgisi dramdır. Ama Tanzimat sonrası ve günümüz Müslümanların durumu ise trajedidir. İki oğlundan birini öldürmek isteyen kralın, hangi oğlunu öldüreceğini danıştığı annenin durumu trajik bir durumdur. Bu metafordan hareketle jakoben tavır altında modernleşme ile kendi kendine modernleşme arasında kalan İslam dünyasının kendi kendini modernleştirme tercihi trajik bir durumdur. Bizatihi, modernleşme denildiğinde, modernleşmenin batılılar tarafından mı yoksa toplum tarafından mı gerçekleştirildiğinin bir önemi yoktur.

Bu trajik durumdan kurtulmanın oldukça zor olmasının birinci nedeni özgür olamamak, ikinci nedeni ise korkaklıktır. İzzetbegoviç'in (2014) tasnifiyle inananlar, inanmayanlar ve korkaklar olarak üçe ayrılabilen insanların içinde, hem nüfus olarak kalabalık olmaları hem de karar verici konumda olmaları nedeniyle korkak insanların belirleyici olması trajik durumun devamını sağlamaktadır. Öte yandan bu grup, özgürlüğün önündeki en büyük engel konumdadır. Ayrıca rasyonel düşüncenin egemenliği de bu grubu "haklılaştırmaktadır". Bu korkaklar grubunun yönlendirilmesi ancak kahraman, cesur, yiğit ve "organik" liderlerle mümkündür. Organik liderlerin en önemli özelliği ise kültür temelli düşünme biçimine sahip olmalarıdır.

Bu liderlerin büyük bir nüfusu oluşturan "korkaklar" tabakasını yönlendirmesi sıkıntılı bir sürecin oluşmasını sağlayacaktır. Çünkü korkaklar tabakasının, yapıları itibarıyla kullanılmaya müsait olmaları, hainlik yapmalarını kolaylaştıracaktır. Bu nedenle bu tabakanın kontrol edilerek yönetilmesi oldukça önemlidir. Bu da denetim sisteminin işlevini artırmaktadır. Denetim, işlerin nasıl yapıldığını ortaya koyduğu gibi, nasıl yapılması gerektiğini de ortaya koyar. Bu nedenle liderler denetim sistemini başlangıç noktası olarak ele almalıdır. Çünkü denetimsiz yönetim, korkakların alanını genişleteceğinden, denetimli yönetim onları disipline eder.

Ancak bu korkaklar tabakasının en olumlu yanının, duygularıyla hareket etmek olduğu gerçeği dikkate alındığında, kültür temelli politikanın kısa sürede sonuç verdiği rahatlıkla görülecektir. İşte organik liderlerin, bu kültür temelli siyasetlerini, samimi bir şekilde ve engellemelere kapılmadan sürdürmesi gerekmektedir.

Sonuç

İnsanlar ve medeniyetler bir sistem bütünlüğü içinde var olurlar. Sistemin işle-yişinde bir bozukluk yaşandığında, artık o sistem kendisini koruyamaz. Bunun tek çaresi sistemi kendine uygun bir tarzda tamir etmektir. Aksi durumda, mesela başka bir sistemin parçası monte edildiğinde, o sistem artık o "yabancı parçaya" muhtaçtır. Beyatlı (1998) bunu "Bir tel kopar, ahenk ebediyen kesilir" olarak izah eder. Modernizm ve onun tüm türevleri, kendisi dışındaki her sistem için yabancı bir parçadır. Mezkur sistem kendi bozukluğunu kendi dinamiklerine göre telafi (tamir) etmediği müddetçe yabancı sistemin etkisi altına girecektir. Bu durum muvacehesinde Müslümanların, modernizmin iklimi altında kalmayı bir sorun olarak görmeyip, sözkonusu

yabancı sistemin iklimini, kültürünü, düşüncelerini kendi anlamlandırmaları doğrultusunda imal etmeyi gelişme veya ilerleme varsayarak yaşamaları, doğunun (Müslümanların) “rönesans ve reformuna” yol açacaktır. Bu durum ise dindarlaşma olarak anlaşılabilir. Örneğin sekülerizmin sosyal ve ekonomik hayattaki karşılığı olan liberalizmle ve liberal düşünceyle fikri ayrılıkları basit düzeylerde olan dindar kesimin laikliğe göz kırpması rönesans ve reform hareketlerinin başladığının en temel göstergesidir. Bugün ilahiyat fakültelerindeki öğretim üyeleri ve öğrencilerin (hatta dini cemaatlerin) çoğunun görüş ve düşünceleri (Ünver, 2016) ile liberal kesimin görüş ve düşüncelerinin büyük oranda örtüşmesi bu trajik durumun en önemli göstergesidir.

Müslümanların dindarlaşmasına izin veren modernizmin ikliminden kurtulmanın yolunun çileyi kabul etmek olduğu gerçeğinden hareketle, kendi kaynağından beslenmenin-belki görselliği yüksek hayatı getirmeyeceği realitesini kabul ederek -en doğru yol olduğu anlaşıldığında özgürce yaşamının tadı asla trajedi olmayacaktır. Aksi takdirde, yani çileye, sabıra ve gözyaşına göğüs germeden başarı ve özgürlük isteyenler veya var olmak isteyenler, yaşamlarını, sınırları çizilmiş düşünme biçimini “anlamakla” geçireceklerinden, kaybedenler safında yer almaya mahkûm olacaktır. Çünkü anlamak, kimi zaman, benliğinden ödün vermek olabilir. Örneğin bir kişiyi anlıyorsanız, onu makul görme olasılığımız yükselir.

Bu nedenle Müslümanların modernizmin ortaya koyduğu düşünme sisteminin tuzağına düşmeden kültürel varoluşları normal olarak algılamaları (insanın diğer insanların farklılığını kabul etmesi gibi, örneğin kadın ya da erkek olmak) ve bu kültürel dirilişleri sağlamaları en elzem yoldur. Bu kimi zaman dayatılan modern yaşamdan ve onun kolaylıklarından uzak ya da ayrı kalmak da olabilir. Çünkü Müslüman, hayat ve madde tasavvuru son tahlilde “bir oyundan ibaret olan hayattan” kalkış yapmaktadır. Ancak bu tasavvurla, dindarlaşmanın ya da muhafazakârlaşmanın Müslüman olmaktan farklı olduğu anlaşılacaktır. Aksi takdirde “bütün bir insanlık yalana teslim” tespiti (Kısakürek, 2013) büyüyerek çoğalacak, çoğaldıkça da büyümeye devam edecektir.

Sonuç olarak bu trajediden kurtulmanın birinci yolunun zihinsel çileye göğüs germek olduğu unutulmamalıdır. Bir başka ifadeyle zihinsel olanla yani itikadi olarak düşünülenlerle, yaşanılan hayatı eşitlememeyi, aradaki makası açık tutmayı, bu açığın ise çile olduğu bilinmelidir. Aksi durumda, Müslümanların şimdiki hali gibi, makasın daralması için modernizmi ve onun tüm türevlerini anlamak, makul karşılamak ve onun egemenliği için çabalamak, görselliği ve konforu yüksek bir hayat sunabilir, ama bu hayat, Müslümanca bir hayat olmayacaktır. Trajediden kurtulmanın diğer yolu ise batı dünyasıyla (modernizm, post modernizm vs) hesaplaşmak ve mücadele etmek olduğu gerçeğini kabul etmektir. Tahir (2014)'inde belirttiği gibi, bu mücadele veya hesaplaşma er ya da geç veya ister istemez yapılacaktır ve yapılmalıdır. Böylece dinamik bir zihin, inanç, hayat tasavvuru ve yaşama bilinci Müslümanların özgürlüğünü ve kimliğini ortaya koyacaktır. Aksi durumda modernizm Müslümanların zihnini ele geçirecek, onları, fikir kompradoru haline getirebilir.

Kaynakça

- Albayrak, Özlem (2016). Yine mi Hala mı, 27.05.2016 tarihli Yeni şafak gazetesi
- Bayazıt, Erdem (1992). Şiirler, İz yayıncılık, İstanbul.
- Beyatlı, Yahya Kemal (1988). Rubailer ve Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- İzzetbegoviç, Aliya (2014).İslami Yeniden doğuşun Sorunları, Fide Yayınları, Ankara.
- Karagöz, Mehmet (1995). Osmanlı Devletinde Islahat Hareketleri ve Batı Medeniyetine Giriş Gayretleri, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1152/13546.pdf>
- Kısakürek, Necip Fazıl (2010). Çerçeve 1, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl (2013). Çile. Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Meriç, Cemil (2000). Bu ülke, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özel, İsmet (2000). Faydasız Yazılar. Şule Yayınları, İstanbul.
- Tahit, Kemal (2014). Yorgun Savaşçı. İthaki Yayınları, İstanbul.
- Ünver, Mustafa (2016). Yeni Anayasa ve Laiklik. <http://www.dinibulten.com/yazarlar/prof-dr-mustafa-unver/yeni-anayasa-ve-laiklik/128> (05.06.2016)
- www.aljazeera.com.tr/haber/nahdadan-laiklik-mesaji , Nahda'dan Laiklik Vurgusu, (01.06.2016)
- www.tuik.gov.tr İstatistiklerle aile, 2015

